

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

IV. Ostenditur necessitas traditionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

lud, *Tradidi vobis*, non significat, docui, sed, præcepit; quæso, sensus est? Quid sibi vult, *Ego præcepi vobis*, quod Dominus IESVS, in qua nocte tradebatur, accepit panem, & nonne hîc historia narratur, & non lex constituitur? Itaque non dicunt Iesuitæ, traditiones scriptas non obligare, sed obligantur ad operandum diuerso modo. Quando traditio est de doctrina fidei vel re gesta, obligat ad credendum, non ad operandum, sicut traditio de morte Christi. At quando est de mandatum præceptis, obligat ad operandum; quod idem & de scriptis intelligendum est.

CAPVT IV.

Ostenditur necessitas traditionum.

NUNC vt ad probationem veniamus. Tria demum ostendere conabimur. Primum, Scripturas sine traditionibus nec fuisse simpliciter necessarias, nec sufficientes. Secundò, traditiones Apostolicas non solum de ritibus, sed etiam de fide reperiri. Postremò, quod certi esse possimus de veris traditionibus.

PRIMUM probo ex variis ætatibus Ecclesiæ. Nam ab antiquitate usque ad Moysen, fuit Ecclesia Dei aliqua in mundo, colebant homines Deum Fide, Spe & Caritate, & exterius moribus, vt patet ex Genesi, vbi introducuntur Adam, Abel, Seth, Enoch, Noë, Abraham, Melchisedech, & alij homines, & ex Augustino lib. II. de ciuit. Dei, & sequentibus, vbi dicitur ciuitatem Dei ab initio mundi vsque ad finem: ac nullibi Scriptura diuina ante Moysen, vt patet, tum quia cum consensus Moyses est primus scriptor sacer; tum quia in Genesi non fit mentio doctrinæ scriptæ, sed solum traditæ, Gen. 12. Scio, inquit Deus, quod Abraham præcepturus sit filiis suis, & domus sua post se, & custodiant viam Domini. Igitur per bis mille conseruata est religio sola traditione: non est Scriptura simpliciter necessaria. Quomodo enim conseruata potuit antiqua illa religio sine Scriptura ad duo millia annorum, ita potuit doctrina Christi conseruari sine Scriptura per mille quingentos annos. Deinde à Mose vsque ad Christum per alia duo annorum millia, exstiterunt quidem Scripturæ

tamen ea sole erant Iudeorum; relique autem gentes, in quibus etiam erat apud aliquos vera religio, & fides, sola traditio non scripta inueniebatur.

Nam quod præter Iudæos multi alij ad Ecclesiam pertinerent, patet ex Iob, & amicis eius. Item ex AUGUSTINO, qui hoc constanter asserit lib. 2. de pecc. orig. cap. 24. & lib. 1. de prædest. Sanctor. cap. 9. & lib. 18. de ciuit. Dei, cap. 47. & in ipso populo Dei, etsi Scripturæ exstarent, tamen magis utebantur Iudæi traditione quàm Scriptura, vt patet ex illo Exodi 13. *Narrabis filio tuo in illo die dicens, hoc est quod fecit Dominus, &c.* Deuter. 32. *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, maiores tuos, & dicent tibi.* Iob. 8. *Interroga generationem pristinam, & diligenter inuestiga patrum memoriam.* Iudicum 6. *Vbi sunt mirabilia, qua narrauerunt nobis patres nostri?* Psalm. 43. *Deus, auribus nostris audiuiimus, patres nostri annunciauerunt nobis opus quod operatus, &c.* Psalm. 77. *Quanta mandauit patribus nostris nota facere ea filiis suis, vt cognoscat generatio altera. Filij qui nascentur, & exurgent, & narrabunt ea filiis suis.* Eccles. 8. *Non te pretereat narratio seniorum, ipsi enim didicerunt à patribus suis.* & tamen fuit Ecclesiasticus ex vltimis scriptoribus Testamenti veteris.

Causa autè, cur uterentur Hebræi magis traditione quàm Scriptura, videtur fuisse, quia vsque ad tempora Esdræ, Scripturæ non erant redactæ ad formam librorum, vt faciliè & commodè haberi possent, sed erant dispersæ in variis annalibus, & chartis, & interdum ex negligentia sacerdotum longo tempore non inueniebantur, vt patet ex 4. Reg. 22. vbi narratur tanquam nouum quid, quod in diebus Iosia fuerit inuentum vnum volumen legis Domini in templo. Esdras autem post captiuitatem omnia collegit, & simul in vnum corpus redegit, addens in Deuteron. vlt. cap. de vita Mosis, & quædam alia hinc inde ad historia continuationem. De quo vide Theodoretum præfatione in Psalmos, Bedam in cap. 9. lib. 1. Esdræ, & Petrum Antonium Beuter annotatione noua de sacra Scriptura.

Porro à Christi aduentu per annos multos fuit Ecclesia sine Scripturis, ita vt adhuc suo tempore scribat IRENAEVS lib. 3. cap. 4. fuisse Gentes aliquas Christianas, quæ solis traditio-

ditionibus sine Scriptura optimè viuerent. Igitur ex hac deductione satis apparet, Scripturas non esse simpliciter necessarias. Quòd autem CHRYSOSTOMVS dicit homilia 1. in Matth. Scripturas non fuisse necessarias Patriarchis & Apostolis: tamen nobis propter hominum corruptionem esse necessarias: intelligitur de necessitate non simpliciter, sed ad ueritatem esse, id est, de utilitate. nam alioqui etiam tempore Patriarcharum & Apostolorum multi improbi fuerunt.

Quòd autem Scripturæ non omnia ita contineant, sufficiant ipsæ sine alia traditione, probo PRIMÒ, quia uetus canon Scripturarum simul sumptus, est sufficiens, uel singuli libri per se sunt sufficientes. Non potest dici, quòd singuli libri sint sufficientes, nam tunc falsum esset quòd Kemnitius, traditionis usum fuisse in Ecclesia usque ad complementum totius canonis Scripturarum. Præterea uidentur Euangelistas non singulos omnia continere. Nam Ioannes nihil scripsit de Annunciatione, Natiuitate, Circumcisione, Epiphania Domini, & aliis multis rebus: idem de aliis potest. ITEM, si vnus liber continet sufficienter omnia, quòd opus fuit tot libris? DENIQVE ipsi apertè dicunt, totum canonem esse necessarium ad hoc, ut sufficiens doctrina habeatur. At neque id verè affirmari potest. Nam multi libri sacri & canonici perierunt, igitur non habemus, nec habebimus à M. D. annis sufficientem doctrinam, si tota sita in Scripturis. Nam ex Testamento ueteri multos libros perierunt, docet CHRYSOSTOMVS hom. 9. in Matth. in illud, *Numerus uocabitur: Multa, inquit, ex Prophetis perierunt, quod de historia Paralipomenon probare potest. Desides enim cum essent Iudæi, nec desides modo, sed etiam impij, alia quidem perdiderunt negligentè, alia sero conciderunt, tum conciderunt.* Idem docet homil. 7. in primam ad Cor. Neque responderi potest, illa omnia, quæ perierunt fuisse reparata per Esdras: nam Chrysostomus uult probare nunc non omnia exstare uaticinia Prophetarum, & probat quia Iudæi multa amiserunt.

Præterea Esdras non reparauit libros perditos, sed emendauit, & collegit eos, qui exstabant. 1. Paralip. vii. *Gestatem David, inquit, priora & nouissima scripta sunt in libro Samuel & uidentis, & in libro Nathan Propheta, atque in*

mine Cai ad Sidentis. Et 2. Paral. 9. Reliqua autem opera Salomonis scripta sunt in verbis Nathan Propheta, & in libris Achie Silonitis, in visione quoque Addo Sidentis. Et lib. 3. Reg. cap. 4. Loquutus est Salomon tria milli a parabolarum. & fuerunt carmina eius quinque millia. Vbinam sunt hæc omnia? Ex Testamento nouo certum est, periisse epistolam Pauli ad Laodicenses, cuius ipse meminit Coloss. vlt. & fortè aliam ad Corinth. cuius mentio fieri videtur 1. Corinth. 5. in illis verbis; scripsi vobis in epistola: & facile potest fieri, adhuc aliqua alia periisse. Viderint ergo hæretici, vnde resarcient tam insignem defectum.

SECUNDO, probatur hoc idem ex discrimine, quod est inter prædicationē, & Scripturam Apostolorum. Nam si Christo & Apostolis fuisset propositum verbum Dei coarctandi & restringendi ad Scripturam, imprimis rem tanti momenti Christus apertè præcepisset, & Apostoli alicubi testarentur, se ex Domini mandato scribere: quemadmodum ex Domini mandato in toto orbe docuerunt. at id nusquam legimus. Deinde ad prædicandum viua voce non expectarunt Apostoli oblatam occasionem, vel necessitatem, sed sponte sua, & ex proprio instituto perrexerunt: at ad scribendum non nisi necessitate quadam coacti animum applicuerunt.

MATTHÆVM, scribit Eusebius lib. 3. histor. cap. 24. vel cap. 18. in alia editione, ea occasione scripsisse, quia cum prædicasset Hebræis, & ad Gentes ire pararet, vtile iudicauit, si iis, quos corpore deserebat, aliquod memoriale doctrinæ suæ, & prædicationis relinqueret. MARCVM, refert idem Eusebius lib. 2. hist. cap. 15. nec sponte sua, nec à Petro (cuius discipulus erat) iussum, sed compulsum precibus Romanorum scripsisse Euangelium. LVCAM, idem Eusebius tradit lib. 3. histor. cap. 24. ideo solùm scripsisse, quia viderat multos alios temerè præsumpsisse ea literis mandare, quæ non perfectè nouerant, vt nimirum nos abstraheret ab incertis aliorum narrationibus.

IOANNEM, scribit idem Eusebius ibidem vsque ad extremam senectutem sine vlla Scriptura Euangelium prædicasse; & addit Hieronymus in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, tandem eum compulsum fuisse ab Asiæ Episcopis, Euangelium scribere propter Ebionitarum hæresim tunc exorien-

Handwritten note in red ink:
 ad Laodiceenses, et
 Corinthios, vnde
 videtur.

Handwritten note in red ink:
 2.
 tota scriptura diuina
 inspirata.

tem. Itaque nisi Ebionis hæresis exstitisset, Ioannis Euangelium fortasse non haberemus; quemadmodum nec alia nisi prædictæ occasiones oblata fuissent. Rectè enim Eusebius loco notato, solùm duos, ex Apostolis duodecim Euangelium scripsisse, & eos necessitate quadam ad hoc uocatos.

Ex quo manifestè colligitur, Apostolos non de scribendo sed de prædicando Euangelio primaria intentione cogitasse. Præterea, si doctrinam suam literis consignare ex profecto uolissent: certè Catechismum, aut similem librum confecerunt. At ipsi vel historiam scripserunt, ut Euangelistæ, uel epistolas ex occasione aliqua, ut Petrus, Paulus, Iacobus, Ioannes; & in iis non nisi obiter disputationes de dogmatibus tractauerunt. Deniq; vel singuli Apostoli edidissent certam doctrinam Euangelicam, cum singuli haberent certam alicuius prouinciæ, vel certè omnes simul congregati, quam discederent in suas prouincias, communem alicuius librum edidissent, sicut constat eos communiter Symboli fidei composuisse, quod tamen non scripserunt, sed uerbum uocem tradiderunt, ut docent B. IRENAEVS lib. 3. cap. 1. B. Hieronymus in epistola ad Pammachium contra Iovinianum, & B. Augustinus lib. de fide & op. 2. cap. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. B. Ambrosius epist. 81. ad Syricium, B. Lactantius epist. 13. ad Pulcheriam. Rufinus & B. Maximus in expositione Symboli.

3. Probatur TERTIO, ex multis, quæ ignorari non possunt, & tamen in Scripturis non continentur. Ac PRIMUM, in tempore Testamenti veteris sine dubio nõ minus fœminæ, quam uiri remedium aliquod habebant, quo à peccato originali purgarentur, & tamen pro masculis instituta erat circumcisio secundum multorum opinionem, quid autem effectum fœminis, nusquam habet Scriptura.

2. DEINDE, eodem tempore non est ullo modo creditum, non fuisse remedium ullum pro masculis morientibus, nisi octauum diem, quo solo poterant circumcidi, & tamen non exstat de hac re in Scriptura.

3. TERTIO, gentiles multi saluari poterant, & saluabantur tempore Testamenti veteris, & verè ad Ecclesiam pertinebant, ut supra ostendimus, & tamen nihil profusus de eorum

iustificacione à peccato originali, aliisq; peccatis in Scriptura habetur.

4.
QVARTO, necesse est nosse, exstare libros aliquos verè divinos: quod certè nullo modo ex Scripturis haberi potest. Nam etiam si Scriptura dicat, libros Prophetarum, & Apostolorum esse divinos, tamen non certè id credam, nisi prius credidero, Scripturam, quæ hoc dicit, esse divinam. Nam etiam in Alcorano Mahumeti passim legimus, ipsum Alcoranum de cælo à Deo missum, & tamen ei non credimus. Itaq; hoc dogma tam necessarium, quòd scilicet aliqua sit Scriptura divina, non potest sufficienter haberi ex sola Scriptura. Proinde cum fides nitatur verbo Dei, nisi habeamus verbum Dei non scriptum, nulla in nobis erit fides.

5.
QVINTO, non satis est scire, esse Scripturam divinam, sed oportet scire quæ sit illa. id quod nullo modo potest haberi ex Scripturis. Quomodo enim colligemus ex Scriptura, Evangelia Marci & Lucae esse vera, Evangelia Thomæ & Bartholomæi esse falsa? cum ratio potius dicet, magis credendum libro præferenti titulum Apostoli, quàm non Apostoli.

Et vnde colligam, epistolam ad Romanos esse verè Pauli, epistolam ad Laodicenses, quæ nunc circumfertur, non esse Pauli? cum vtraque præferat titulum Pauli, & cum Paulus in epistola ad Colossenses, capite ultimo, dicat se scripsisse ad Laodicenses, nusquam autem dicat, se scripsisse ad Romanos?

6.
SEXTO, oportet etiam non solùm scire, qui sint libri sacri, sed etiam in particulari istos, qui sunt in manibus, esse illos. Non enim satis est, credere, Evangelium Marci esse verum, Evangelium Thomæ non esse verum, sed oportet etiam credere, hoc Evangelium, quod nunc legitur nomine Marci, esse illud verum, & incorruptum, quod scripsit Marcus. quod certè ex Scripturis haberi non potest. Quomodo enim ex Scriptura colligam, hoc Evangelium non esse supposititium, ut dicunt Mahumetani, vel certè totum depravatam, ut dicebant olim Manichæi, & nunc Anabaptistæ?

Ad hæc tria responder CALVINVS lib. I. Instit. cap. 7. §. 1. & 2. Scripturas sacras discerni à non sacris per se, ut lucem à tenebris, dulce ab amaro. At contrà, nam si ita esset, cur

*Evangelium
in Marci.*

Lutherus iudicaret epistolam Iacobi stramineam, & Calvinus Apostolicam? Ideo addit Calvinus ibidem §. 4. non omnibus apparere hanc differentiam Scripturarum, sed solum habentibus spiritum. nam etiam lucem à tenebris non discernit caecus. At contra, nam Calvinus ibidem cap. 9. §. 1. contendit Apostolos, & primæ Ecclesiæ fideles, habuisse verum spiritum: sed illi iudicabant librum Sapientiæ esse sacrum, ut AVGUSTINVS testatur, de prædestinat. cap. 14. quem tamen librum Calvinus, qui etiam spiritum iactat, vult esse profanum.

Præterea, veteres vno ore testantur, non aliunde nos habere, Scripturam esse diuinam, & qui sint libri sacri, quam traditione non scripta. Sic apud Eusebium lib. 6. hist. cap. 10. Serapion reiicit quædam falsò inscripta Petro, quia per traditionem acceperat, nihil tale scripsisse Petrum. Et cap. 11. Clemens Alexandrinus secundum traditionem sibi à senioribus commendatam, docet quæ sint vera Euangelia. Et cap. 12. Origenes: Ex traditione, inquit, didici de quatuor Evangelis, quòd hac sola, &c. BASILIVS quoque libro de Spiritu sancto, cap. 27. dicit, si traditiones non scriptæ negligantur, fore ut Euangelium etiam magnum detrimentum patiantur. Denique, AVGUSTINVS lib. contra epist. fundamenti, cap. 1. clarè dicit, se Euangelio non crediturum, nisi Ecclesia id recipiat.

Sed instat Calvinus, fundamentum Ecclesiæ sunt Scripturæ Apostolorum & Prophetarum, Ephes. 2. igitur non credemus, Scripturas esse diuinas ex traditione Ecclesiæ, quia tunc fundamentum Scripturæ esset Ecclesia. RESPONDEO, Apostolum non dicere, scripta Apostolorum & Prophetarum esse fundamentum, sed Apostolos & Prophetas. Isti autem non solum scripserunt, sed etiam ore tradiderunt, & docuerunt scripsisse. Atque ita ex verbo Apostolorum non scripto, & per Ecclesiam nobis tradito, cognoscimus, quod sit verbum Apostolorum scriptum. Sed de his diximus libro superiore.

BRENTIVS igitur in Prolegomenis, non inueniens eorum, fatetur, hanc vnam & solam traditionem non scriptam esse recipiendam. Et idem docet KEMNITIVS, tractans secundum genus traditionum, in examine Concilij Tridentini. At si ita est, non igitur sola Scriptura sufficiens est, ut ipse

ram sape & tam seridè docent. Si enim destituatur hac traditione non scripta, & Ecclesiæ testificatione, parum proderit. Præterea si hæc traditio ad nos peruenire potuit, cur non per eandem viam potuerunt etiam aliæ peruenire? Denique vel hæc traditio est verbum Dei, vel non; si non, igitur non habemus fidem. fides enim verbo Dei nititur; si sic, cur ergo clamant, nullum esse Dei verbum nisi scriptum?

SEPTIMO necesse est, non solum Scripturam posse legere, sed etiam intelligere. At sapissimè Scriptura ambigua & perplexa est, vt nisi ab aliquo, qui errare non possit, explicetur, non possit intelligi, igitur sola non sufficit. Exempla sunt plurima; nam æqualitas diuinarum personarum, processio Spiritus sancti à Patre & Filio, vt ab vno principio, peccatum originis, descensus Christi ad inferos, & multa similia deducuntur quidem ex sacris literis, sed non adedè facillè, vt si solis pugnandum sit Scripturæ testimoniis, nunquam lites cum proteruis finiri possint. NOTANDVM est enim, duo esse in Scriptura, voces scriptas, & sensum in eis inclusum; voces sunt quasi vagina, sensus est ipse gladius spiritus. Ex his duobus primùm habetur ab omnibus, quicumque enim nouit literas, potest legere Scripturas: at secundum non habent omnes, nec possumus in plurimis locis certi esse de secundo, nisi accedat traditio. Et hoc fortè dicere voluit Basilius de Spiritu sancto, cap. 27. cum ait, sine traditionibus non scriptis Euangelium esse purum nomè, id est, esse tantum voces & verba sine sensu.

OCTAVO credendum est, beatam MARIAM semper fuisse Virginem, contra errorem Heluidij, vt semper tota Ecclesia credidit: & tamen nullum de hac re est in Scripturis testimonium.

NONO credendum est, in nouo Testamento Pascha esse celebrandum die Dominico, nam hæretici habiti sunt ab Ecclesia antiqua Quartadecimani: & tamen nihil profus de hac re exstat in Scripturis. Idem dici posset de multis aliis.

DECIMO credere oportet, & credunt nobiscum Lutherani & Calvinistæ, contra Anabaptistas, Baptismum paruulorum esse ratum. Id autem ex solis Scripturis nec Catholici probant, nec Lutherani vlllo modo probare possunt. Nam illi existimant, Baptismum sine fide actuali propria nihil vale-

re, & propterea credunt, infantes, dum baptizantur, actu credere, id quod non solum Lutherus docet in cap. 3. ad Galat. & Kemnitius in Exam. sess. 7. Concilij Tridentini, sed & Synodus generalis Lutheranorum Wirembergæ habita definit. At hoc nullo modo ex Scripturis probari potest. Vbi enim quæso, Scriptura indicat, infantes uti ratione, ante usum rationis, dum baptizantur? Hinc videlicet Anabaptistæ Lutheranos redigunt ad miras angustias, & cogunt eos, velint nolint, ad traditionem & usum Ecclesiæ recurrere.

VNDECIMO credit Lutherus purgatorium esse. Sic enim ait in assertionibus, art. 37. *Ego tamen & credo purgatorium esse, & consulo suadeoq; credendum.* Et tamen in articulo illo 37. asserit, purgatorium non posse probari ex sacris literis.

DENIQUE credunt omnes hæretici huius temporis, nullum esse verbum Dei nisi scriptum: at hoc certè in tota Scriptura nusquam inuenitur. Quod enim præcipue solent afferre ex Deuter. 4. *Non addetis ad Verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo.* nihil eos iuuat. non enim dicit Moyses, ex verbo scripto, sed, ex verbo quod loquor.

CAPVT V.

Esse aliquas veras traditiones, demonstratur ex Scripturis.

DEMONSTRAVIMVS hætenus Scripturas sine traditionibus nec omnino necessarias, nec sufficientes fuisse: nunc quod secundo loco proposuimus ostendemus, esse videlicet aliquas veras traditiones.

AC PRIMVM colligi potest ex iis, quæ diximus. Nam Scriptura non continet omnia, & necessarium est verbum traditum, sequitur esse aliquod verbum traditum, alioqui Deus non bene prouidisset Ecclesiæ. SECUNDO, probatur testimoniis Scripturarum. Primum est Ioan. 16. *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo.* Et Ioan. vlt. *Sunt autem et alia multa, quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, non ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt libri.*